

CONCEPT VERKIEZINGSPROGRAMMA WATERSCHAP VALLEI EN VELUWE 2023- 2027

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

1. Inleiding – De CDA-uitgangspunten
2. Klimaat robuust Waterschap
3. Innovatief & duurzaam waterschap
4. Veilig waterschap
5. Betrokken waterschap
6. Waterschap en de woningbouwopgave
7. Betaalbaarheid & organisatie

Voorwoord

Water werkt!

Op 15 maart 2023 vinden de verkiezingen plaats voor de Waterschapsbesturen tegelijkertijd met de verkiezingen voor Provinciale Staten.

De 21 e eeuw stelt ons voor grote vraagstukken hoe om te gaan met klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling. De energietransitie, transitie in de landbouw en de grote woningbouwopgave in het huidig tijdsgewricht brengen voor waterschappen grote verantwoordelijkheden met zich mee. Werken ter voorkoming van wateroverlast, watertekort en verdroging en een goede kwaliteit van ons oppervlakte-en grondwater vraagt de nodige inspanningen.

De druk op de ruimte is groot. Meer dan ooit hebben we elkaar nodig om samen verstandige keuzes te maken.

Waterschap Vallei & Veluwe werkt in 37 gemeenten in de Provincies Utrecht en Gelderland. In de afgelopen periode zijn de Blauwe Omgevingsvisie (lange termijnplan 2050) en het Blauwe Omgevingsprogramma (voor de periode 2022-2027) vastgesteld.

Het CDA nodigt u als kiezer van harte uit kennis te nemen van ons verkiezingsprogramma.

Met uw steun kunnen we ook in de komende bestuursperiode werk maken van water vanuit rentmeesterschap, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en publieke gerechtigheid (betrouwbare overheid).

Er is genoeg te doen. Werken aan een waardevolle leefomgeving, doet u mee?

Uw stem doet er toe!

Marja van der Tas

Lijsttrekker

1. Inleiding

Rentmeesterschap is de basis voor het handelen van het CDA in het waterschapsbestuur en een belangrijke invulling van de C in het CDA. Vanuit een besef van verbondenheid tussen de generaties voelt het CDA zich geroepen tot zorg voor goed waterbeheer, voor de toekomst van onze kinderen en de wereld waarin zij dan leven. Voldoende water is essentieel voor alle leven. Voor inwoners, ondernemers, maar ook voor de flora en fauna. Daarnaast is het van belang dat het water schoon is. Niet alleen voor het waterleven, maar ook voor ons dagelijks gebruik van water en het verbouwen van voedsel. Het waterschap is Nederlands oudste vorm van bestuur met als uitgangspunt beschermen tegen water. In de laatste decennia zijn de thema's voldoende en schoon water daarbij gekomen. De laatste jaren zien we dat ten gevolge van klimaatverandering ook droogte een toenemende mate aandacht vraagt. De noodzaak van samenwerking stond eeuwenlang voorop en zal ons ook nu verder brengen.

Inwoners

Het CDA geeft ruimte aan de deskundigheid en betrokkenheid van inwoners en maakt gebruik van de innovatieve kennis van bedrijven en instellingen. Leidend principe voor het CDA is de verantwoordelijkheid zo laag mogelijk in de samenleving te leggen, dat geldt ook voor de zorg om ons water. Het CDA doet dan ook een appèl op de inwoners om zelfverantwoordelijkheid te nemen voor de zorg voor het water in de eigen leefomgeving. Zo wordt door afkoppelen van regenwater, het water in een groene tuin langer vastgehouden en zorgt zo'n tuin ook voor verkoeling bij hitte. Ook de kwaliteit van het water maken we samen. Bij (her)ontwikkelingen van gebieden wil het CDA de mogelijkheden voor bewegen, recreëren en sporten in de buitenruimte bevorderen.

Klimaat

Het CDA streeft naar permanente verduurzaming bij de uitoefening van de kerntaken van het waterschap. Waterschappen zijn dé partner van het kabinet als het gaat over klimaatadaptatie, circulaire economie en energietransitie. Meer dan voorheen is samenwerking en afstemming met gemeenten, provincies, bedrijfsleven, agrariërs en inwoners noodzakelijk om maatregelen inzichtelijk en uitvoerbaar te maken. Tot de kerntaken behoren ook maatregelen om de gevolgen van de klimaatveranderingen op te vangen. Denk hierbij aan meer en intensere neerslag, periodes van droogte, storm, opwarming van de aarde, maar ook veenoxidatie door bodemdaling en de gevolgen van mijnbouw.

Bestuurlijk

Het CDA staat meer dan ooit achter de waterschappen. Het waterschap is geen geïsoleerd bestuurlijk orgaan dat zich alleen richt op haar kerntaken, zoals veiligheid, voldoende en schoon water voor natuur, landbouw en recreatie. Het veranderende klimaat eist nu en in de toekomst meer ruimte voor water. Deze uitdagingen vragen meer dan ooit om samenwerking tussen inwoners, maatschappelijke verbanden en andere overheden. Niet morgen, maar vandaag! Goed waterbeheer door de functionele overheid is daarbij cruciaal. Daarom staat het CDA meer dan ooit achter de waterschappen.

Innovatie moet een permanente plek houden in het werk van het waterschapsbestuur.

Erfgoed

Het CDA pleit voor het instellen van de waterschapserfgoedstatus conform een rijks- of gemeentelijke monumentenstatus. Als oudste vorm van bestuur in Nederland hebben de waterschappen een eeuwenoude historie. Historie die gekoesterd moet worden en waar we zuinig op moeten zijn. Bij nieuwe wateropgaven door klimaatveranderingen kunnen waar mogelijk oude watersystemen inspiratie bieden voor oplossingen. Behoud van waterschapserfgoed kan eveneens bijdragen aan het vertellen van 'het verhaal van het waterschap' en zo het waterbewustzijn onder onze inwoners versterken.

Water over de grens

Het CDA stimuleert waterschappen verder te kijken dan het eigen gebied groot is. Afstemming met 'de burens' is van wezenlijk belang voor een toekomstbestendig watersysteem. Nederland heeft als benedenstrooms gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen in grensoverschrijdende stroomgebieden. Regionaal waterbeheer langs de grenzen van ons land vraagt dan ook nadrukkelijk om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking. Schoon water in de grensoverschrijdende rivieren en waterlopen, hoogwaterbescherming voor Nederlandse inwoners in de regionale riviersystemen, maar ook de uitdagingen van de klimaatverandering moeten de waterschappen oppakken samen met de Duitse en Belgische partners. Denk hierbij aan het waarborgen van veiligheid en voorkomen van overlast bij hoogwatersituaties. De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen om nieuwe oplossingen en een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de landsgrens geen belemmerende factor mag zijn.

Internationale samenwerking

Het CDA vindt het belangrijk dat waterschappen hun eigen kennis en expertise delen met andere landen om het waterbeheer aldaar op orde te krijgen. Ook biedt zij noodhulp in geval van rampen. De waterschappen worden hierin financieel ondersteund door het Rijk. De waterschappen leren hier ook zelf van en vergroten zo de eigen innovatiekracht. Voor medewerkers is het een kans om in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te doen, waar het eigen waterschap weer van profiteert. Het maakt het Waterschap ook tot een aantrekkelijke werkgever, zeker voor jonge mensen.

Het Waterschap Vallei en Veluwe ligt in de provincies Gelderland en Utrecht en de volgende gemeenten maken geheel of gedeeltelijk deel uit van het werkgebied:

- Apeldoorn
- Amersfoort
- Arnhem
- Baarn
- Barneveld
- Brummen
- Bunschoten
- De Bilt
- Deventer
- Ede
- Eemnes
- Elburg
- Epe
- Ermelo
- Harderwijk
- Hattem
- Heerde
- Leusden
- Nunspeet
- Nijkerk
- Oldebroek
- Olst-Wijhe
- Putten
- Renkum
- Rheden
- Renswoude
- Rhenen
- Rozendaal
- Scherpenzeel
- Soest
- Utrechtse Heuvelrug
- Veenendaal
- Voorst
- Wageningen
- Woudenberg
- Zeist
- Zutphen

Belangrijkste feiten en cijfers Waterschap Vallei en Veluwe:

- 245.644 hectare
- Omtrek van 273 kilometer
- Ca. 1.1 miljoen inwoners
- De primaire en regionale waterkeringen hebben samen een lengte van 248 kilometer
- 2.172 stuwen
- 70 vispassagepunten
- 22 gemalen
- 4 steunpunten
- 16 rioolwaterzuiveringen
- Waterschapshuis in Apeldoorn

2. Klimaatrobuust Waterschap

Hoe wil het CDA Nederland klimaatbestendiger maken? Het begrip klimaatrobuustheid kent zijn origine bij de waterschappen. Het zijn immers de dijken die onder alle klimaatomstandigheden robuust moeten zijn. Niet alleen tijdens hoogwater maar ook in periodes van hitte en droogte.

Toekomstig waterbeheer en inrichting van gebieden worden afgestemd op zowel afvoeren als vasthouden van water. De gebiedskenmerken geven daarbij de natuurlijke mogelijkheden weer om water in balans te brengen. Daarbij wordt ook gekeken naar de functies in de gebieden.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen worden water en bodem als ordenend principe gehanteerd, daarmee wordt voorkomen dat er veel ingrepen nodig zijn in het watersysteem om de bebouwing op die locatie mogelijk te maken. We laten peil-volgt-functie steeds meer los en gaan naar functie-volgt-peil. Samen met gemeenten zet het waterschap in op het vasthouden in plaats van afvoeren van water. Hier zijn diverse sturingsmogelijkheden voor. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld waterdoorlatende parkeerplekken die door middel van wadi's ondergronds water kunnen vasthouden.

Water moet het leidende principe zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals verwoord in het coalitieakkoord van het Kabinet ' Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst '. Het CDA steunt dit uitgangspunt en pleit voor de klimaatstresstest.

Goede monitoring van het grondwater; ondiep en diep geeft handvatten om langjarige trends goed in beeld te brengen. Tevens geeft dit inzicht in hoe voorraden zich herstellen. In het waterverdelingsvraagstuk van neerslagoverschot en neerslagtekort wil het waterschap een belangrijke bijdrage leveren.

De meest verdrogende gebieden zijn steden door versnelde afvoer van regenwater via verhardingen en relatief weinig groen. Het inzetten op meer vergroening en afkoppelen van regenwater van het riool heeft in de komende periode blijvende aandacht nodig vanuit het grondwater bezien. Bijkomend voordeel is dat deze maatregelen ook goed zijn om hittestress te voorkomen.

Het Deltaprogramma is leidend voor de gezamenlijke uitgangspunten inzake zeespiegelstijging. Waterschappen worden hierin aan de voorkant betrokken om te zorgen dat zij voorbereid zijn op de komende uitvoering en daarvoor ook de juiste instrumenten en middelen hebben.

Het CDA wil na de WOK een KOK. Samenwerking met de provincies is van essentieel belang. Enige jaren geleden is een waterovereenkomst afgesloten tussen de provincie Gelderland en het waterschap (de zgn. WOK). Hierin zijn

afspraken gemaakt over de natuur- en wateropgaven. Het CDA is van mening dat het nu tijd is voor een KLIMAATOVEREENKOMST (KOK). Hierbij moeten ook de grotere steden worden betrokken. In deze overeenkomst moeten afspraken komen over de uitvoering en financiering van klimaatprojecten.

Een goede waterkwaliteit is in ieders belang. Het CDA wil goed en ecologisch water met daarbij de KRW-doelstellingen als uitgangspunt.

De natuurkwaliteit van onze natuurgebieden moeten voorop staan . Het bereiken van een optimale natuurkwaliteit moet het doel zijn en de regels dienen derhalve in dit licht opnieuw te worden getoetst en waar nodig aangepast. Het zal grote inspanning van alle betrokkenen vragen om daadwerkelijk invulling te geven aan de grote opgaven, met name t.a.v. het terugdringen van de stikstofbelasting. Zeker in de Gelderse Vallei zijn de ontwikkelingen in de komende jaren cruciaal in relatie tot de Veluwe. Het CDA ziet een nadrukkelijke rol voor het waterschap om vanuit bodem en water mee te denken in de gebiedsprocessen.

Het bevorderen van biodiversiteit krijgt een steeds grotere rol binnen het waterschap. Het CDA pleit ervoor om naast het optimaliseren van het maaibeeld ook de inrichting van haar waterschapsterreinen aan te passen zodat een bijdrage levert aan de biodiversiteit. Voorkomen moet worden dat 'gifplanten' zich kunnen verspreiden.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei & Veluwe:

- waterbergingslocaties bovenstrooms van Amersfoort, Leusden en Veenendaal om te voorkomen dat stedelijk gebied onder water komt te staan***
- Valleikanaal en Apeldoorns Kanaal te benutten als klimaatkanaal. Een nieuwe functie door (bij gebiedsontwikkeling) nadrukkelijk de mogelijkheden van de kanalen benutten voor het terugdringen van de klimaateffecten.***
- inzetten op windenergie bij RWZI in Amersfoort***
- in de Gelderse Vallei water beter vast houden door beekherstel en sloten te verondiepen***
- verkennen of een bijdrage kan worden geleverd aan de bossenstrategie door bosaanplant in de beekdalen.***
- stimuleren van groene daken, afkoppelen van regenwater en waterbergingen in samenwerking met gemeenten***

3. Innovatief & Duurzaam Waterschap

De ambitie voor Nederland is duidelijk we moeten naar een samenleving waarin zo min mogelijk afvalstoffen zijn en we streven onze grondstoffen zo volledig mogelijk te kunnen hergebruiken. Ons land staat de komende jaren voor grote uitdagingen. We kunnen de aarde niet oneindig blijven uitputten door onze zoektocht naar nieuwe grondstoffen. We beseffen steeds beter dat we moeten zoeken naar manieren om onze grondstoffen opnieuw te gebruiken.

Naast het hergebruik van onze grondstoffen, zijn we ook steeds meer op zoek naar herbruikbare energie. Op dit moment zitten we midden in een transitie van het gebruik van fossiele brandstoffen naar het gebruik van duurzame energie.

Het CDA begrijpt dat deze transities veel vragen en zorgen met zich mee brengen, maar dat door recente ontwikkelingen de noodzaak en urgentie alleen maar groter worden. Zorgen over de betaalbaarheid van een circulaire economie of over de veranderende leefomgeving door de energietransitie vragen terecht aandacht.

Door in te blijven zetten op innovatie is het waterschap bij uitstek in staat om opgaven te combineren en een bijdrage te leveren aan de opgaves van de toekomst. Risico's zullen bij besluitvorming goed in beeld moeten komen. Zowel samen met Ministerie van I&W als met de Unie van Waterschappen moet worden ingezet op een innovatieagenda.

Waterschappen worden op dit moment nog te vaak door wet- en regelgeving belemmert in het waarmaken van hun circulaire ambities. Het CDA wil dat er meer mogelijkheden komen voor het terugwinnen van verschillende grondstoffen uit het rioolwater. Zo dragen we bij aan een circulaire samenleving.

Binnen de waterschappen zijn er veel mogelijkheden voor de opwek van energie. Waterschap Vallei & Veluwe is al energieneutraal maar kan mogelijk samen met lokale energiecoöperaties bezien welke inzet is toe te voegen. Dit laatste is van belang om draagvlak voor de energietransitie te creëren.

Onderzoek laat zien dat vraag en aanbod van energie met de lokale omgeving van de rioolwaterzuivering kan worden afgestemd en uitgewisseld. Het CDA wil dat een rioolwaterzuiveringsinstallatie op deze wijze als energie hub wordt ingezet. Hierdoor is lokaal een aanzienlijke ontlasting van het elektriciteitsnet mogelijk. Ervaringen in Apeldoorn, Amersfoort en Harderwijk helpen ons hierin verder.

Er moet gekeken worden naar rioolwaterzuiveringsinstallaties als locatie voor het opwekken van groene waterstof. Uit onderzoek blijkt dat dit bij rioolwaterzuiveringsinstallatie vaak zeer kansrijk is.

Aquathermie moet waar mogelijk als bron worden benut. Zo kunnen we warmte beschikbaar stellen voor warmtenetwerken in de gebouwde omgeving. Waterschappen zien kansen om aquathermie te combineren met andere wateropgaven, zoals verbetering van de waterkwaliteit.

Om de ontwikkeling van aquathermie ook financieel gunstig uit te laten pakken, is het belangrijk dat bijvoorbeeld de financiering van de benodigde warmtenetten beter wordt geregeld. Zo houden we het betaalbaar.

Het CDA wil verder inzichtelijk maken welke mogelijkheden er per locatie zijn om (warmte) energie uit het afvalwater te halen. Hiermee kan tot 15% van de warmtevraag van huishoudens terug worden gewonnen.

Daarnaast wil het CDA dat rioolwaterzuiveringsinstallaties zelf meer gebruik maken van het terugwinnen van energie uit afvalwater.

Het CDA wil inzetten op het hergebruik van afvalwater. Het gaat daarbij om het mogelijk maken van het hergebruik van effluent afkomstig uit de RWZI's zodat het inzetbaar is voor landbouw irrigatie. Hiermee verminderen we de druk op het grond- en oppervlaktewater.

De problematiek van de medicijnresten die in ons drinkwater zitten, moeten zoveel mogelijk bij de bron worden aangepakt. Naast de aandacht die we hebben voor medicijnresten, moeten we nadrukkelijk aandacht hebben voor de microplastics in ons drinkwater. Uiteindelijk zullen ook end of pipe de schadelijke geneesmiddelen eruit moeten worden gehaald. De vraag is alleen wanneer. Hergebruik van industriewater op locatie is voor het CDA een must.

Een duurzame ontwikkeling vraagt ook het blijvend inzetten op een goede balans voor alle functies. Landbouw, natuur en stedelijke ontwikkeling verhouden zich niet vanzelfsprekend tot elkaar. Samen met alle gebiedspartners zoeken naar wat waar het beste mogelijk is.

De concretisering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied zal in de gebiedsuitwerking ook van het Waterschap stevige inzet vragen. Met inzet van gebiedskennis is meer maatwerk mogelijk.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei en Veluwe :

- in de landbouwtransitie van de Gelderse Vallei (Food Valley) het belang van waterkwaliteit en bodemverbetering bevorderen***
- de regeling watersparen structureel maken***
- verdere verdroging Veluwe voorkomen en aandacht voor grondwaterproblematiek***

4. Veilig Waterschap

Van oudsher hebben de waterschappen als kerntaak om de inwoners te beschermen tegen overstromingen en wateroverlast. Werken aan veilige dijken vraagt in tijden van klimaatveranderingen blijvende aandacht.

Op en rondom dijken die nodig zijn voor waterveiligheid, dient niet te worden gebouwd. Ten allen tijde moet de waterveiligheid voorop staan om te voorkomen dat in tijden van nood handelen niet mogelijk is vanwege particuliere- of bedrijfsbelangen.

Het CDA wil dat er meer drinkwater uit oppervlaktewater wordt gewonnen om te voorkomen dat er schade ontstaat aan de natuur en landbouwgrond. Door in de winter vooral oppervlaktewater te gebruiken kan grondwater worden gespaard voor de zomermaanden. Op deze wijze gaan we duurzaam met onze leefomgeving om.

Het herijkte beleid voor de vangst van muskus- en beverratten is een goed vertrekpunt voor het beheer van veilige dijken in de toekomst. Het CDA wil dat er nieuwe technologieën worden gepioneerd en geïmplementeerd", waar nodig onder de paraplu van de Unie van Waterschappen. Dit zodat het beheer tegen huidige en nieuwe exoten ook in de toekomst doelgericht kan plaatsvinden met oog voor mens en natuur.

Het CDA pleit voor vroegtijdige signalering en bestrijding van exoten. Als gevolg van import en gebruik in particuliere vijvers verstoren exoten steeds meer het ecosysteem in het oppervlaktewater. Voorkomen moet worden dat de water aan- en afvoer wordt belemmerd en het recreatief gebruik van het oppervlaktewater wordt verstoord.

Waterschappen hebben alles in zich om een grotere rol van betekenis te spelen in de aanpak van waterbeheer op gebiedsniveau. Naast een totaaloverzicht beschikt het waterschap over veel gebiedskennis waardoor zij in staat zijn de vertaling van nieuwe doelen vorm te geven op gebiedsniveau.

Bij het ontwikkelen en uitvoeren van plannen voor waterbergingen wordt goede landbouwgrond ontzien. Uitgangspunt bij waterberging is een optimaal gebruik van ruimtes en het combineren van functies zoals landbouw, natuur, recreatie en waterberging.

Het CDA wil verder investeren in het vasthouden van water in de hoger gelegen gebieden.

In een tijdperk van automatisering en digitalisering verdient cybersecurity de volle aandacht.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei en Veluwe:

- **gedurende de uitvoering van dijkverbeteringsprojecten Grebbedijk, Noordelijke Randmeren en in Hoenwaard inzetten op goede communicatie met omwonenden**
- **bij dijkverbeteringen waar mogelijk recreatief medegebruik faciliteren**
- **vanwege bijdrage aan biodiversiteit blijvend inzetten op bloemrijke dijken**
- **dijkinspectie intensiveren zowel bij hoog water als bij droogte**

5. Betrokken Waterschap

Een betrokken waterschap maakt deel uit van de samenleving. Samenwerking en participatie wordt steeds belangrijker. Om de grote maatschappelijke uitdagingen waar wij voor staan goed op te pakken is samenwerking essentieel.

Het CDA is van mening dat participatie zorgt voor meer betrokkenheid van ingezetenen en organisaties bij het waterschap. Door betrokkenen en geïnteresseerden mee te laten praten en denken, wordt de kwaliteit van de besluitvorming en het draagvlak verhoogd. Helder en duidelijk communiceren over de verwachtingen moet daarbij het uitgangspunt zijn met respect voor elkaars positie, visie en standpunten.

Waterbewustzijn moet in de ogen van het CDA worden vergroot. Het is nog geen vanzelfsprekendheid, waardoor de kans bestaat dat de noodzakelijke watertransitie door de urgentie van bijvoorbeeld de energietransitie en de woningbouwopgave naar de achtergrond verdwijnt. Waar de kans zich voordoet, moeten de waterschappen actief mogelijkheden aandragen om de watertransitie te combineren met andere doelstellingen.

CDA vindt de samenwerking met andere overheden belangrijk. Naast de verplichte watertoets, is het van groot belang dat het waterschap ook gezien wordt als een belangrijke en volwaardige partner aan klimaattafels, bij besprekingen over de Regionale energiestrategie en de omgevingsplannen. Daarbij moet de praktische en gebiedsgerichte houding van het waterschap voorop staan.

Het Nationaal Programma Landelijk Gebied vraagt uitwerking in gebiedsplannen. Wat het CDA betreft een kans om de gebiedskennis rondom bodem en water tijdig in te brengen en zo de kennis en kunde van het waterschap op een goede wijze te benutten.

Water trekt zich niets aan van landsgrenzen. Veel van onze waterstromen komen vanuit Duitsland en België ons land binnen. Nederland heeft als benedenstrooms gelegen land bij uitstek belang bij een aanpak van waterproblemen op het niveau van grensoverschrijdende stroomgebieden. Regionaal waterbeheer langs de grenzen van ons land vraagt dan ook nadrukkelijk om grensoverschrijdende afstemming en samenwerking met de burens over de grens. Schoon water in de grensoverschrijdende rivieren en waterlopen, hoogwaterbescherming voor Nederlandse burgers in de regionale riviersystemen, maar ook de uitdagingen van de klimaatverandering zijn onderwerpen die samenwerking op Europees niveau vragen. Denk hierbij aan het waarborgen van veiligheid en voorkomen van overlast bij hoogwatersituaties zoals deze zich de laatste jaren regelmatig hebben voorgedaan. De toenemende perioden van droogte en watertekorten vragen

om nieuwe oplossingen en een gebiedsgerichte aanpak op stroomgebiedsniveau, waarbij de grens geen belemmerende factor mag zijn.

Een betrokken waterschap heeft oog voor de recreatieve mogelijkheden en cultuurhistorische (water)waarden in een gebied en draagt daar waar mogelijk in bij.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei & Veluwe:

- stimuleren en ondersteunen van vrijwilligers en daarmee waterbewustzijn te vergroten

- 200 jaar Apeldoorns Kanaal aangrijpen om samen met gebiedspartners te werken aan een meerjarig waterevent waarbij aandacht voor verleden, heden en toekomst

- herintroduceren van open dagen bij waterschap en RWZI's

- peilbesluiten weer terug bij het Algemeen Bestuur

- groene en blauwe diensten bieden heel veel mogelijkheden om samen met de samenleving dingen op te pakken.

6. WATERSCHAP EN DE WONINGBOUWOPGAVE

Nederland is een waterland en de ruimte is beperkt. Het kabinet heeft de ambitie de woningbouw te versnellen door circa 100.000 woningen per jaar te bouwen. Deze opdracht vraagt ook om een nadrukkelijke rol van de waterschappen bij locatiekeuzes voor nieuwbouw en een nauwere bestuurlijke samenwerking. Nieuwe tijden vragen om een aanpak waarbij het waterschap zijn autoriteit op het gebied van water kan bestendigen. Waterschappen beschikken over een buitengewoon goed en inhoudelijk sterk ambtelijk apparaat. Samen met deze mensen kan een plan van aanpak gemaakt worden om toch zoveel mogelijk te bouwen op een verantwoorde manier ook als het gaat om kwetsbare gebieden.

Nu alvast ruimte te reserveren en maatregelen te nemen om te kunnen anticiperen op de impact van de stijgende zeespiegel. En tegelijkertijd ruimte te behouden in de buitendijkse gebieden langs de grote wateren en rivieren. Die ruimte is nodig voor toekomstige versterkingen van de primaire waterkeringen, voor extra waterberging en voor een goede afvoer van het water. Water moet weer het leidende principe worden.

Houd in zowel de openbare ruimte als in de ruimte rondom woningen rekening met een verdere toename van extreme neerslag, droogte en hittestress. Daarvoor is het nodig om in de bouwplannen voldoende bergingscapaciteit en infiltratie in de bodem te waarborgen. Dit kan onder andere door meer ruimte vrij te maken voor water en groen waarbij de belangen van de natuur prevaleren boven de belangen van de projectontwikkelaar.

Waterschappen hebben al eerder aangegeven dat zij in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken willen worden bij de locatiekeuze voor nieuwbouwprojecten. En dat er in navolging van de adviezen van de deltacommissaris nationale kaders komen voor klimaatbestendig bouwen. Ook vragen de waterschappen om bij nieuwbouwlocaties ruimte vrij te houden voor waterbergingen om de toenemende neerslag op te vangen. Met elkaar hebben we baat bij een waterinclusieve omgeving die bijdraagt aan een gezonde en aantrekkelijke leefomgeving.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei & Veluwe :

- **De capaciteiten van onze waterzuiveringen op de woningbouwopgave afstemmen**
- **Waterzuivering Ede transformeren naar een energie-en grondstoffenhub**
- **De Blauwe Omgevingsvisie actualiseren in het licht van de huidige opgaven.**

7. Betaalbaarheid & organisatie

Het CDA vindt dat we verantwoord om moeten gaan met geld en we willen een bestuur zijn dat bewust en rechtmatig en het doel voor ogen houdend besluiten neemt. Daarbij zijn transparantie en verantwoording afleggen leidend.

Wij zijn ons bewust van de maatschappelijke opgave die voor ons ligt met de grote veranderingen in het klimaat duidelijk voelbaar voor een ieder. Om deze veranderingen op te kunnen vangen zijn er ambities nodig die geld kosten. Als CDA kunnen we niet anders dan kijken wat noodzakelijk is en wat kosten zijn alvorens een besluit te kunnen nemen wat uitlegbaar is aan bewoners. Rekeningen worden niet doorgeschoven naar toekomstige generaties.

Als Algemeen Bestuur moeten we steeds goed en tijdig geïnformeerd worden door het College van Dijkgraaf en Heemraden. Zo worden we als Algemeen Bestuur vooraf betrokken bij het nemen van belangrijke beslissingen.

Door vele ambities naast wettelijke taken moet er constant gestreefd worden naar hogere efficiëntie en kostenbesparing. Het CDA vindt dat er zuinig met middelen moet worden omgegaan. Keuzes maken of temporiseren kan dan noodzakelijk zijn.

Installaties en bezittingen ten behoeve van het watersysteem, waterveiligheid en waterketen lopen tegen het einde van hun levensduur en worden de waterschappen geconfronteerd met hoge kosten. Vanwege investeringen door het Rijk in de vorige eeuw wordt op veel van deze bezittingen niet of gedeeltelijk afgeschreven en zijn hier gelimiteerde financiële middelen voor gereserveerd. Het CDA pleit er dan ook voor om de komende jaren in kaart te brengen voor welke investeringsopgave de waterschappen staan en vervolgens met een vervangingsstrategie te komen. Hierbij moet een duurzame en circulaire aanpak centraal staan alsmede een reële financiële dekking.

De investeringen en beheerkosten van het waterschap nemen toe samen met de bijbehorende belastingdruk. Het CDA wil dat alle waterschappen in samenwerking met de Unie van Waterschappen de lobby richting de rijksoverheid opstart om de btw-kwijting ook voor waterschappen mogelijk te maken. Het CDA is dan ook van mening dat het waterschap, net zoals gemeente de mogelijkheid moet hebben om het btw-compensatiefonds aan te spreken voor investeringen ten behoeve van waterveiligheid maar ook vanuit het solidariteitsbeginsel. Nu worden de extra kosten die het Waterschap maakt door het niet kunnen aftrekken van btw-kosten betaald door de inwoners en bedrijven. Het CDA stelt dan ook voor dat dit via een waterschap BTW-fonds geregeld moet worden.

De waterschappen delen de eigen kennis en expertise ook met andere landen om het waterbeheer aldaar op orde te krijgen. Ze worden hierin financieel ondersteund door het Rijk. De waterschappen leren hier ook zelf van en vergroten zo de eigen innovatiekracht. Voor medewerkers is het een kans om

in een andere context nieuwe ideeën en ervaringen op te doen, waar het eigen waterschap weer van profiteert.

Waterschapswerk is vooral ook mensenwerk. Het is van belang ook jonge mensen te blijven enthousiasmeren voor de vele mogelijkheden die werken bij waterschappen bieden. Het CDA wil blijven investeren in goede technici voor de toekomst. Het aanbieden van traineeships op alle niveaus en daarnaast investeren in goede praktijkopleidingen zijn hierbij van groot belang.

In een tijd van krapte op de arbeidsmarkt vraagt het boeien en binden van medewerkers het nodige van het werkgeverschap.

Concreet betekent dit voor Waterschap Vallei & Veluwe:

- **Het CDA blijft efficiënt en effectief met middelen omgaan.**
- **Het CDA pleit voor beperking van lastenverzwaring en tariefstijging.**
- **Samenwerking met medeoverheden kan vaak een financieel voordeel opleveren. Het CDA is mede hierom van mening dat we “werk met werk” moeten maken. Meekoppelkansen moeten optimaal benut worden.**
- **Het CDA is van mening dat we de schuldenlast bij Vallei & Veluwe steeds en bij voortduring in de gaten moeten houden.**
- **Het CDA wil investeren in de ontwikkeling van nieuwe waarden, bijvoorbeeld door een rioolwaterzuiveringstaak te zien als bron voor grondstoffen en energie (circulaire economie). Het CDA schuwt discussies niet over een verdienmodel voor waterschappen en pleit voor het wegnemen van beperkende wet- en regelgeving door de landelijke en Europese overheid.**
- **Solidariteit staat hoog in het vaandel bij het CDA, maar de kostenveroorzaker moet zelf betalen.**
- **Het CDA is voorstander van een passend kwijtscheldingsbeleid.**
- **Het CDA pleit voor koppeling van projecten in de openbare ruimte, zodat ‘werk met werk’ kan worden gemaakt. Dit levert kostenreductie op en een betere kwaliteit van de leefomgeving.**
- **Het CDA acht het wenselijk dat er een Rekenkamer(commissie) beschikbaar komt voor het algemeen bestuur van het Waterschap.**
- **Medewerkers ruimte geven mee te groeien met de toenemende eisen op het gebied van automatisering en digitalisering, cybersecurity is daarin een integraal onderdeel**
- **Voortzetting van het jeugdwaterschapsbestuur en ruimte geven voor bespreking van ideeën in het Algemeen bestuur.**